У пошані до піонерів — лицем до молоді!

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N.J. 07303 434-0237 434-0807 УНСоюзу: 435-8740 — Тел. з Ню Йорку: — BArcly 7-4125 УНСоюзу: BArcly 7-5337

РІК LXXVII. Ч. 183. ЧЕТВЕР, 8-го ЖОВТНЯ 1970 ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК. ЦЕНТІВ 15 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, OCTOBER 8, 1970 No. 183. VOL. LXXVII.

Д-Р М. МАЛЕЦЬКИЙ ПЕРЕОБРАНИЙ НА ГОЛОВУ БРАТСТВА ДИВІЗІЙНИКІВ

Боффало, Н. И. (О. Л-ий). — В днях 3 і 4 жовтня ц. р. відбувся тут 3-ий Делегатський З'їзд Братства кол. вояків І Української Дивізії Української Армії. На голову Головної Управи переобрано д-ра Мирослава Малецького з Торонта. З'їзд Дивізійників віддав воякську шану славній пам'яті головного командира УПА ген.-хор. Романа Шухевича — Чупринки, у 20-ту річницю його геройської смерти на полі слави.

У З'їзді взяло участь біля 100 членів Братства, в тому 73-ох уповноважених делегатів крайових і станичних клітин Братства з Канади, ЗСА, Німеччини, Австралії і Арґентини, які мали 121 голосів та р е п р е з е н т у в а л и 2.875 зорганізованих у Б-ві активних членів. Участь у З'їзді взяв також голова Крайової Управи Братства в Німеччині п. Роман Дебрицький, який є заст. голови ЦПУЕН в Німеччині, головою Крайової Управи СУМ, секретарем фундації для дослідів життя і діяльности полк. Є. Коновальця та секретарем Гол. Управи Союзу Українських Воєнних Інвалідів на Европу.

До Почесної Президії З'їзду входили: полк. П. Силенко — почесний член Б-ва, та голови Крайових Управ: Роман Дебрицький (Німеччина), інж. Богдан Підгайний (Канада) і Богдан Лисяк (ЗСА). Проводила З'їздом Ділова Президія в складі: мґр Богдан Кальба — предсідник, проф. Іван Телюк — заст. пред., та секретарі — Ігор Чмола і Іван Падик.

Після звітів уступаючої Головної Управи Братства, яку очолював у звітовій трирічній каденції д-р Мирослав Малецький з Торонта, та ділової дискусії, З'їзд одноголосно схвалив абсолюторію уступаючій Управі.

До новообраної Головної Управи Братства ввійшли: голова — д-р Мирослав Малецький, заст. гол.: Любомир Білик і Іван Скіра, секретар — Володимир Гузар, скарбник — Роман Бойцун, референти: видавництва — Богдан Біґус, архіву і музею — Юліян Чорній, преси — Ігор Чмола та члени — Богдан Артимишин, Атанас Кобрин і Іван Падик. Контрольна Комісія: Роман Дражньовський, Богдан Кашуба і Іван Тарнавський. Товариський Суд: Б. Кальба, Р. Чолкан і Р. Колісник.

— КОРОТКІ ВІСТІ —

Середа, 7-го жовтня 1970 р.

В АМЕРИЦІ

ВІЦЕ - ПРЕЗИДЕНТ СПІРО ЕҐНЮ ПІДТРИМАВ кандидатуру консерватиста Джеймса Баклі до Сенату. Промовляючи на обіді в готелі „Валдорф-Асторія" в Ню Йорку, куди вступ журналістам не був дозволений, Еґню не назвав поіменно того консервативного кандидата до Сенату, але з промови було виразно видко, що він його підтримує, закликаючи голосувати за кандидата, який підтримує політику президента Ніксона.

ШТУЧНУ ЗЕЛЕНУ ХМАРУ, ВИПУЩЕНУ З РАКЕТИ на висоті в 500 миль, було довгий час видко на сотні миль вздовж східнього побережжя Америки. Науковці з НАСА та західньонімецького Інституту Плянка спільно створили й випустили ту ракету для вивчення електричних і магнетних явищ над землею.

СЕНАТОР - ДЕМОКРАТ ЕДМУНД МОСКІ З МЕЙНУ ДОМАГАЄТЬСЯ гостріших законів та більших державних фондів для поборювання занечищення води й повітря. Він є головою сенатської підкомісії в справах занечищення води й повітря. Москі, виступаючи в Бостоні, сказав, що кошти на боротьбу проти занечищення повинні бути включені в загальні кошти індустрійного виробництва.

69-ЛІТНІЙ СЕНАТОР - ДЕМОКРАТ СТЮАРТ САЙМІНҐТОН у стейті Мізурі впевнений у своїй перемозі в наступних виборах до Сенату. Стейт Мізурі від 1946 року не мав сенатора-республіканця, губернатором стейту також є демократ. Проти Саймінґтона у виборах буде змагатись 33-літній республіканець, адвокат і проповідник Єпископальної Церкви Джон Денфорт.

У ЧІКАҐО ВНОЧІ НЕВІДОМІ ЗЛОЧИНЦІ ЗІРВАЛИ ПАМ'ЯТНИК — статую поліцая, встановлену в 1887 році на згадку про семеро поліцаїв, які загинули там під час заворушення. Невідомий голос сповістив редакцію „Чікаґо Трібюн", що вже друге з черги зірвання тієї статуї здійснили „революціонери", які хочуть „знищити наше расистське і фашистівське суспільство". Той же голос сказав, що цим змовники хочуть виявити свої симпатії до в'язнів у Ню Йорку і до всіх неґрів у ЗСА.

У СВІТІ

ПАПА ПАВЛО VI ЗАЯВИВ у листі до генерального секретаря Об'єднаних Націй У Танта з нагоди 25-річчя тієї міжнародної організації, що „не буде тривкого миру, поки новий дух не охопить окремих людей, суспільні групи й цілі народи, щоб вони старалися шукати взаємного порозуміння". Папа таврував непропорційно високі видатки держав на військові цілі.

БРИТІЙСЬКИЙ УРЯД ЗГОЛОСИВ до палати громад заповіджений під час виборчої кампанії британських консерватистів законопроєкт про упорядкування відносин між робітничими спілками та працедавцями. В мотивації того законопроєкту стверджується існування в Британії „нечесних дій у промислі", розуміючи під цим однаково дикі страйки окремих робітничих спілок, як несправедливе поведення працедавців. Законопроєкт передбачує встановлення арбітральних судів. Робітничі спілки і Партія Праці рішуче поборюють цей законопроєкт.

ГРЕЦЬКІ ЗБРОЙНІ СИЛИ МУСЯТЬ перейти процес модернізації — заявив американський секретар оборони Мелвін Лерд, який перебув три дні в Атенах на нарадах з керівними грецькими державними мужами та військовиками. Лердові товаришили найвищі американські морські старшини. Ця справа буде предметом конференції міністрів оборони 15-ох членських держав Атлантійського Союзу (НАТО), яка відбудеться в грудні ц. р. у Брюсселі у Бельгії.

ВІДКЛИКАНО МОРСЬКІ МАНЕВРИ біля Нової Зеляндії після того, як у машиновому відділі одної новозеляндської фреґати вибухла пожежа. Ніхто від неї не потерпів і це було великої матеріяльної втрати, але треба було змінити пляни маневрів, в яких мали брати участь воєнні кораблі Америки, Британії, Австралії і Нової Зеляндії. Маневри відбудуться в найближчому часі.

УНСОЮЗ ПЕРЕВИДАВ АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ ОДНОТОМОВУ ІСТОРІЮ УКРАЇНИ М. ГРУШЕВСЬКОГО

Джерзі Сіті. — Старанням Українського Народного Союзу цими днями появилося і вже є в продажу п'яте з черги видання однотомової Історії України Михайла Грушевського. Цю преважливу книгу, якої вже від добрих десяти років не було на книжковому ринку, перевидано цим разом для УНСоюзу видавництво Арчон Букс в Гемден, Коннектикат. Перше видання цієї Історії появилося старанням і коштом УНСоюзу у видавництві Єйльського університету в 1941-му році і опісля це університетське видавництво випустило ще три дальші видання. Перше англомовне видання цієї історії приготовили, з рамени УНСоюзу, покійний д-р Лука Мишуга і проф. д-р Кларенс Меннінґ, а зредаґував його проф. д-р О. Й. Фредериксен. Передмову написав проф. Юрій Вернадський. Як відомо, проф. М. Грушевський довів цей том Історії до гетьманату, а останню частину про „Сучасну Україну" додали до неї д-р Лука Мишуга і проф. Кларенс Меннінґ. Теперішнє п'яте з черги видання Історії, як і всі попередні, є точним передруком першого видання, без будь-яких змін чи доповнень. Надруковано його тільки одну тисячу примірників, щоб задовольнити найпекучіші потреби і попит на цю книгу. Випускаючи це п'яте видання без будь-яких змін, УНСоюз рівночасно домовився з видавництвом Арчон Букс про чергове, але вже перередаґоване та доповнене нове видання, із доведенням цієї історії до наших днів та з новою передмовою, як також достосуванням транслітерації і термінології до тієї системи, що її встановлено для Англомовної Е н циклопедії Українознавства і базованої на транслітераційній системі Конґресової Бібліотеки. Перевидана Історія має тільки нову і змінену обкладинку. Книга коштує 15.00 дол. і її можна набути в книгарні „Свободи".

ЦІЄЇ П'ЯТНИЦІ І СУБОТИ ВІДБУДУТЬСЯ НАРАДИ ЕКЗЕКУТИВИ І КРАЄВОЇ РАДИ УККА

Ню Йорк. — У найближчу п'ятницю і суботу, 9 і 10 жовтня, в Ню Йорку вперше після вакаційної перерви радитиме репрезентаційний „український синедріон" — Екзекутива і Координаційна Рада Українського Конґресового Комітету Америки. Наради Екзекутиви відбудуться в п'ятницю, 9-го жовтня, о год. 7:30 вечора в приміщеннях Наукового Т-ва ім. Шевченка при 302 Вест 13 вулиці, а засідання Координаційної Ради відбудеться в суботу, 10-го жовтня, в приміщеннях Українського Інституту Америки при 79-ій вулиці о год. 11-ій перед пол. Координаційну Раду УККА становить Екзекутива і голови Відділів УККА. Одною з головних справ на порядку нарад Екзекутиви і Ради, крім звітування президента проф. Лева Добрянського, який кілька днів тому повернувся з участи в Конференції Світової Антикомуністичної Ліґи в Японії, будуть запляновані на найширшу і найбільшу скалю святкування 30-річчя УККА, що відбудуться у Филаделфії в днях 24 і 25 жовтня ц. р.

Після резиґнації президента Овандо в Болівії почалася боротьба за владу

Ля Паз. — Ідучи на вимогу старшин болівійської армії, дотеперішній президент Болівії Альфредо Овандо Кандія зрезиґнував у вівторок 6 жовтня ц. р. із свого становища і, користаючи з права азилю, перебував в арґентинській амбасаді. Після резиґнації Овандо в Болівії розпочалася боротьба за владу. Боротьбу правих елементів очолює шеф штабу болівійської армії, консерватист генерал Роджеліо Міранда. Ліві елементи в Болівії висунули проти ген. Міранди свого ставленика генерала летунства Хуана Хозе Торреса, проголошуючи його „президентом революційного комітету Болівії". Торрес і його прибічники перевели летунський налет на резиденцію президента Овандо, бомбардуючи її протягом п'ятнадцяти минут. Водночас із цим вони заатакували квартири болівійських збройних сил, обстрілюючи її з кулеметів. Очолювані ген. Мірандою військові відділи і їх прихильники, здебільша націоналісти правого напрямку, впевняють, що провід і контроля в державі находяться в їхніх руках. Вони призначили на місце президента Овандо новий державний провід — хунту, в складі трьох осіб. Сам ген. Міранда, згідно з останніми повідомленнями, не узяйшов у склад хунти, щоб не ускладнювати с и т у а ції. Хунта після її призначення проголосила склад нового уряду Болівії. В склад хунти входять: ген. Ефрон Ґачалля, шеф штабу збройних сил, віце - адмірал Альберто Абаррасін, командант флоти, та ген. Фернандо Сатторі, командант летунських збройних сил.

Видано провідник по Центральному Парку Ню Йорку з дереворізами Я. Гніздовського

Ню Йорк. — Фундація Ґрінсвард, яка опікується нюйоркськими парками і дбає про їх консервацію й розвиток, організуючи для цієї мети потрібні фонди з допомогою видань та збіркових акцій, видала з кінцем минулого місяця написаний панею М. М. Ґрефф п. н. "Tree Trails in Central Park" провідник по Нюйоркському Центральному Паркові з 20 рисунками і дереворізами ґрафіка і маляра Якова Гніздовського. Нараховує провідник 190 сторінок із вклеєною навприкінці гарною мапою цілого парку, що її виконав Ричард Ідес Гаррісон. Очолюють Фундацію Ґрінсварда авторка провідника пані М. М. Ґрефф і Роберт Макла, обоє ентузіясти справи консервації парків. Вони виступають проти викорінюваних деякими чинниками пляну поширення Метрополітального Музею коштом Центрального Парку, висловлюючи думку, що музей і його приміщення треба децентралізувати, а не зосереджувати в одному місці. Ілюстратор провідника по Центральному Парку Яків Гніздовський пожертвував на цілі Фундації Ґрінсварда також серію карток із репродукціями своїх дереворізів, які можна набувати в українських крамницях в Ню Йорку, як Еко й Арка. Виставка нових дереворізів і малярських праць Я. Гніздовського, почнеться в п'ятницю цього тижня в Інституті Пратта у Брукліні.

Президент Ніксон заповів новий плян про замирення у В'єтнамі

Вашингтон. — Президент Ніксон заявив у вівторок 6 жовтня журналістам у Білому домі, що він виголосить наступного дня, себто у середу, о год. 9 вечором, промову до народу, в якій знову з'ясує ситуацію у В'єтнамі разом з новою американською пропозицією щодо замирення. Президент підкреслив, що йдеться не тільки про замирення у В'єтнамі, але й взагалі на Півдні Азії і що тому нові американські пропозиції постали у висліді розмов з керівними чинниками також Ляосу й Камбоджі. Коли журналісти спитали пресового секретаря Білого Дому Рональда Зіґлера, чому сам Президент повідомив п р е с у, що виступатиме з промовою, Зіґлер відповів, що це сталося задля підкреслення ваги тієї події. Президент повідомив, що він дав доручення голові американської делегації на Паризькій конференції про В'єтнам, Девідові Брусові, — пред'явити нові американські пропозиції формально на чергових засіданнях тієї конференції у четвер 8 жовтня ц. р. Південно-в'єтнамський віце - президент Нгуєн Као Кі, який приїхав до Лондону до тамошнього південно - в'єтнамського амбасадора, заявив, що „нічого не знає про пляни президента Ніксона, але повідомив, що президент Південного В'єтнаму Нгуєн Ван Тієв зажадав негайного його, Као Кі, повороту до Сайґону. — коментатори здогадуються, що це стоїть у зв'язку власне з новою американською ініціятивою в справі замирення у В'єтнамі. За газетними вістками — ЗСА запропонують проголошення воєнного перемир'я без передумов, щоб приявні в Південному В'єтнамі комуністичні війська зосередились в якомусь районі. Зате згадані вгорі американський делегат на Паризькій конференції Девід Брус будьмо-що рішуче противиться комуністичній вимозі, щоб у Південному В'єтнамі створити — без попередніх виборів — коаліційний уряд з комуністичною участю.

Французького прем'єра Помпіду урочисто вітають у Москві

Москва. — Французький президент Джордж Помпіду прилетів в минулий вівторок 6 жовтня до Москви в товаристві своєї дружини й міністра закордонних справ Моріса Шумана і назустріч йому виїхали на летовище всі члени керівної совєтської „тройки": голова Верховного Совету Микола Підгорний, що виконує репрезентаційні функції президента СССР, перший секретар компартії Леонід Брежнєв і прем'єр Алексей Косиґін. Совєтський партійно-поліційний апарат зігнав на вулиці робітників і шкільних дітей. Помпіду замешкав на Кремлі і його повезуть до совєтської централі космічних дослідів в Байконурі в Казахстані. Зараз на вступі Помпіду заявив, що Франція рада б співрацювати з Совєтами у добуванні природних скарбів — залізної руди і т. д. Закордонні справи були заторкнені під час урочистого бенкету на Кремлі. Підгорний підкреслив у своїй промові, що Совєти і Франція займають у справах В'єтнамської війни і ситуації на Близькому Сході „подібні становища" і що ті обидві держави повинні допомогти, щоб у тих обширах прийшло до „політичної розв'язки" з виключенням зовнішніх сил, які не втручались би у внутрішні справи даних народів. Помпіду відповів, що Франція щиро запропонованій Совєтами конференції про безпеку в Европі та що міжнародні контакти мусять базуватися на пошануванні суверенних прав кожної держави. Помпіду і Моріс Шуман перевели з совєтськими проводирями першу двопівгодинну к о н ференцію

Єгипет заперечує порушення перемир'я — не відтягне совєтських ракет

Каіро. — Єгипетський міністер закордонних справ Махмуд Ріяд знову рішуче заперечив, наче б Єгипет порушив проголошене 7 вересня ц. р. воєнне перемир'я пересуненням в сторону Суезького каналу совєтських протилетунських ракет. Він твердив, що ті ракети знаходилися вже на тому місці перед проголошенням перемир'я й тому рішуче відкинув вимогу Ізраїля — завернути ті ракети назад, поза 32 милі від Суезького каналу. Махмуд Ріяд нападав на Америку за те, що вона прихилилась до ізраїльських закидів щодо злома-ного Єгиптом перемир'я висиланням Ізраїлеві додаткової зброї, включно з джетами. Однак єгипетський міністер заявив готовість Єгипту продовжити перемир'я, яке вигасає 5 листопада ц.р., на дальших 90 днів, відкинувши водночас суґестію Америки й Ізраїля щодо продовження перемир'я на неозначений час. Махмуд Ріяд зголосив своєрідний ультиматум, що коли не прийде до політичного замирення, то арабам не залишиться нічого іншого, як визволити силою забрані Ізраїлем арабські землі.

У Філядельфії відбувся секретарсько-організаторський курс УНСоюзу

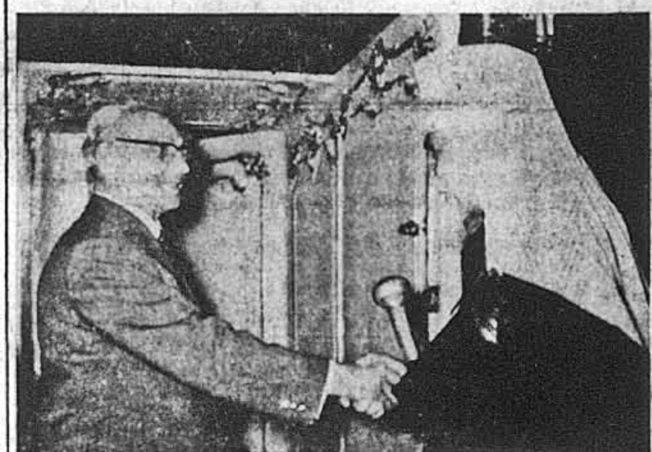
Филаделфія. — В суботу, 3-го жовтня, відбувся тут у приміщенні дому „Тризуба" секретарсько - організаторський курс, в якому взяло участь 21 осіб, секретарів та відділових урядовців. На програму курсу склалися лекції та практичні поради головного радного і обласного організатора Степана Гаврища та заступника головного предсідника і рекордового секретаря Володимира Сохана про життьове забезпечення взагалі та пляни життьового забезпечення в УНСоюзі. Курс тривав від години 10:30 ранком до 5:00 по полудні із полуденною перервою, в часі якої викладачі та слухачі також обговорювали союзові справи. Лекції С. Гавриша та В. Сохана включали запити учасників курсу та відповіді і вияснення на цілий ряд справ із практичної організаторської ділянки та із забезпеченевого ділового УНСоюзу. Цей курс попередив організаційні збори Філядельфійської Округи, які відбуваються наступного дня, в неділю, 4-го жовтня.

ПЕРВОІЄРАРХ УКЦЕРКВИ НА ВІДВІДИНАХ У ВІДНІ

„Свобода", одержавши повідомлення про запляновані на кінець вересня ц. р. відвідини у Відні і Австрії Первоієрарха Української Католицької Церкви, її Верховного Архиєпископа і Кардинала Блаженнішого Йосифа Сліпого, зaангажувала двох молодих наших адептів журналістики у Відні, студентів Бориса Ямінського і Ігоря Гнатишина, щоб вони подбали про писані й ілюстраційні вісті про ці важливі відвідини. Репортаж із цих відвідин написав Борис Ямінський і його опубліковано у вчорашньому виданні „Свободи". На цьому місці подаємо ще ілюстраційний репортаж, що його приготовив Ігор Гнатишин.

Зустріч Первоієрарха УКЦ після приїзду до Відня. На фото (зліва): парох української католицької церкви св. Варвари у Відні о. д-р Дзерович, голова Святкового Комітету мґр Юліян Костюк, секретар Верховного Архиєпископа шамбелян о. д-р Мирослав Марусин, д-р Вітошинський, Верховний Архиєпископ Кардинал Йосиф Сліпий, віденський Архиєпископ і Кардинал Кеніґ та ін.

Президент Австрії вітає Первоієрарха УКЦеркви. Перебуваючи у Відні, Верховний Архиєпископ Кардинал Йосиф Сліпий 28 вересня відвідав у колишньому цісарському палаці президента Австрії Франца Йонаса та відбув з ним довшу розмову

На розмові з канцлером-прем'єром. У столиці Австрії вітав Первоієрарха УКЦеркви також канцлер-прем'єр країни д-р Бруно Крайскі, що й видно на цій фотознимці.

Усмішка на лиці Первоієрарха свідчить про його вдоволення з розмови з бюрґермайстром Відня Бруном Мареком. Між Первоієрархом і бюрґермайстром стоять шамбелян о. д-р Марусин та секретар віденського Кардинала Кеніґа о. Дексінґер.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Ass'n, Inc. at 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Subscription Rates: One year $18.00; six months $9.50; three months $5.00. For UNA members monthly 65¢
Статті підписані їх авторами, не мусять відповідати становищу редакції.
P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Українці в поході

Ми, українці в Америці та в інших країнах вільного світу, маємо часто більше чи менше оправдані застереження до нашого власного стану і поведінки, до нашої активности. Споримо й дебатуємо над усілякими проблемами, маємо багато партій, груп та угруповань, які спорять між собою та в своєму власному гурті, часто собі дорікаємо і взаємно себе обвинувачуємо в різних наших невдачах. Усе це є ознакою здорового, вільного суспільства.

Але при цих суперечностях ми, без сумніву, ростемо і з нами росте наша правда і наша справа. Українці в Канаді, завдяки своєму проводові, своїм парляментаристам і науковцям, завдяки своїй активності і своїй поставі, здобули неоспорюваний провід „третьої сили" в тій країні і мають один із рішальних впливів на її дальше формування і розвиток. Українці в Америці, хоча своєю кількістю займають одне з дальших місць між етнічними групами, в опінії американського політичного й державного проводу та в багатьох інших кругах вважаються, після жидів, за другу найбільш активну і найбільш впливову етнічну групу. Все це в порівнянні з тим, що було ще кільканадцять років тому, не абиякий поступ і досягнення.

У цьому зорганізованість і активність грають рішальну ролю. Якщо б ми могли до цього додати і відповідно використати наші фінансові спроможності, успіх був би ще більший.

У теперішньому розвитку на окрему увагу і на нашу найбільшу піддержку заслуговує щораз зростаюча акція для поширення українських студій в американських університетах. Задум ентузіястів з-поміж нашого студентства для встановлення катедри українських студій в одному з більших американських університетів та його вже частинне здійснення встановленням першої катедри в престижевому Гарвардському університеті може мати переломове значення в дальшому розвитку. Вже в найближчих днях починається кампанія збірки фондів на встановлення в тому університеті другої катедри з пляном встановити ще третю та Інститут Українських Студій. Акція вже сьогодні має величезний імпакт і викликає ланцюгову реакцію, бо інші високі школи починають цій справі приглядатись, про неї думати і нею інтересуватись. Справа набере дальшого розмаху, коли перед закінченням цього року в бібліотеках американських, канадійських та інших країн університетів долучиться до виданого в 1963-му році старанням і коштом УНСоюзу першого тому Англомовної Енциклопедії Українознавства другий її том та нове видання однотомової „Історії України" Михайла Грушевського англійською мовою. І якщо наша громада протягом кількох найближчих місяців пожертвує потрібних 500,000 долярів на встановлення другої катедри українських студій в Гарварді, тоді не тільки ми самі, але й інші говоритимуть і думатимуть про „українську могутність", як реальну силу, з якою треба рахуватись.

Українці справді є в поході. Треба цей похід ще ширше розгортати і ще більше приспішувати. Це залежить виключно від нас самих, і ми можемо це вчинити.

Перед Найвищим Судом

У понеділок 5 жовтня відкрилась після 13-ох тижнів перерви нова сесія Найвищого Суду, на якій голова Найвищого Суду Воррен Бирґер і вісім суддів мають вирішити спранви великого принципового значення, з далекосяжними практичними наслідками в державі й суспільстві.

На денному порядку стоятиме проблема дальшої інтеґрації шкіл, з такими сумнівами, як, наприклад: чи дитина американського громадянина має конституційне право ходити до школи, яка найближча до її дому, — чи шкільна рада будь-якої місцевости має право силоміць перевозити дітей до віддаленої школи в ім'я расової збалянсованости, — чи всі школи в кожній шкільній окрузі мусять бути расово збалянсовані, всупереч волі батьків, білих і чорних?! Або інша справа: чи закон про обниження віку голосуючих з 21 на 18 років життя конституційний, коли в різних стейтах існують інші закони в цій справі? Чи окремі стейти мають право приймати закони про леґалізацію абортів? Чи федеральний або стейтовий уряди мають право стримувати грошову допомогу окремим школам у зв'язку з проблемою інтеґрації? Чи закономірною є скарга 15-ох стейтів проти чотирьох великих автомобільних компаній за заченищування повітря? Чи мають силу засуди смерти проти круглo 550 злочинців, які перебувають у „келіях смерти" в різних стейтах? Чи адміністраційна влада або нижчі суди мають право забороняти фільми й книжки з уваги на їх неморальний зміст?!

Таких і подібних справ перед Найвищим Судом — сотні. Члени Найвищого Суду впродовж тижня переводили селекцію їх щодо важливости і негайности. Дуже трудно знайти справедливу їх розв'язку у такому складі 9-ох членів Найвищого Суду, коли засідають у сьому нюди взаємосуперечних світоглядів, як ось крайній ліберал Вілліям Даґлес та консерватист Воррен Бирґер і його приятель Гаррі Блекмун, який, мабуть, своїм голосом перерішуватиме не одну постанову.

У теперішньому Найвищому Суді чотири судді належать до ліберального крила: Вілліям Даґлес, Вілліям Бреннан, Турґуд Маршалл (перший мурин у Найвищому Суді) і Гуго Блек. До консервативного крила зараховують Воррена Бирґера, Джана Гарлена, Байрона Вайта і Поттера Стюарта. Президент Ніксон призначив на два опорожнені місця Воррена Бирґера і Гаррі Блекмуна, „конструктивістів", сподіваючись перехилити таким чином баланс в консервативну сторону.

Вже в цьому місяці буде видно, чи Найвищий Суд у його трохи зміненому за урядування Ніксона складі, зірве з традицією „ери Воррена", коли то прийнято низку ліберальних постанов з дуже прикрими практичними наслідками.

слідками, як ось всебічна охорона прав запідозрілих у злочинах, арештованих та підсудних, виключення із міських і стейтових шкіл молитов, обов'язкова достава адресатам всіх без вийнятку поштових посилок, отже й комуністичної пропаганди і т. п. Не всі ті постанови будуть змінені. Але, мабуть, нових таких вже не буде.

Валерій Остапенко

ЧАСИ МІНЯЮТЬСЯ...

Якби Ленін чомусь надумав вийти з мавзолею і подивився з його плятформи на сьогоднішню Москву, то він жахнувся б, він просто не повірив би, як далеко відійшли його учні від тих принципів, в ім'я яких відбулася пролетарська революція. „Куди ми прийшли? Куди ми йдемо?" — почули б москвичі потусторонній голос Ільїча...

Така „містерія" може прийти у голову кожному, якщо він перегляне московські фотографії одного американського кореспондента, що недавно повернувся з СССР. Цей американець, як і багато його колеґ - кореспондентів, акредитованих у всіх столицях світу, зумів зфотографувати кілька цікавих типів і сцен з життя „червоної столиці".

Ось перед нами загальний вид на московський Кремль. Він далі стоїть похмурий, мовчазний, ніби заглибився у вічний сон. Під древніми мурами ростуть високі темні ялиці. У сіре московське небо тягнуться шпилі кремлівських веж, а там — великі рубінові зірки.

У Совєтському С о ю з і скрізь можна побачити червоні зірки — паперові, дерев'яні або зроблені з якогось дешевенького металу, і школярам пояснюють, що п'ятираменна червона зірка — це символ комунізму, символ крови, пролитої пролетаріятом на п'ятьох континентах. Що символізують на кремлівських вежах дорогі рубінові зірки — пояснити трудно.

На другому фотознімку видно, як „очко" фотокамери зловило біля пам'ятника Мінінові і П о ж арському двох старенькиx бабусь у хустках, з похиленими головами — моляться. Можна додуматись, що ці бабусі перед тим побували у Соборі Василія Блаженного, тут же на Червоній площі, а тепер ось не забули помолитися до мідних російських патріотів. Характеристична сцена. З неї видно, як тепер у росіян добре уживається відновлена релігія з відновленим російським патріотизмом.

Фотоальбом нашого знайомого американця має кілька знімків, зроблених з совєтських військовиків. А їх тепер у Москві, лише на Червоній площі або коло будинку Міністерства Оборони Союзу ССР, побачиш стільки, якби узяти разом кілька Пентаґонів. І зустрінеш там представників усіх родів військ, зброї та ранґ.

Перед нами якась площа, здасться Комінтерну. Посередині стоїть совєтський солдат і прапорцем указує дорогу моторизованій колоні. Шолом цього солдата позначений двома білими смугами, через плече біла портупея і такий самий білий широкий пас. Навіть рука, що тримає прапорець, у білій рукавичці — зовсім як американський „ем-пі". Також два юнаки у легкій, ніби спортовій уніформі — це морські піхотинці, совєтські „маринс". Або група прикордонників з Паміру у типових для тропіків корковиx шоломах і сорочках з короткими рукавами — чим не англійські колонізатори з минулого століття?..

Часи міняються. Не пізнати колись сірої, одноманітної армії.

Раптом увесь об'єктив фотокамери займає кремезний совєтський сержант. Голову тримає високо, груди вперед, тяжко зрозуміти, чим він більше пишається — своїми сержантськими погонами чи вусами.

Тепер в Америці можна побачити багато різних вусів. Але чого вони варті усі ці американські вуса? Хіба вони носять в собі якусь ідею або оповідають про якість минулі події?

Вуса ж совєтського сержанта — це ціла епоха! Колись, ще до війни, ось такі довгі, звислі вуса, слідчий в НКВД називав петлюрівськими - гайдамацькими, маленькі вусики — білоґвардійськими, а закручені вгору — жандармськими. Або бороди: маленька борідка — троцькіст, борода лопатою — куркуль, а якщо довга, то це обов'язково — піп. Тепер ходить наш земляк - сержант московськими вулицями, гордий своїми розкішними козацькими вусами...

Якщо не помиляємось, то цей ляйтенант щойно вийшов з Історичного музею. На ньому вузький мундир з високим до самого підборіддя ковніром, а на скронях — довгі пухнасті бачки. Взагалі вигляд у цього офіцера більше поетичний, ніж військовий. Такого типу офіцер мусів закінчити спеціяльну суворовську школу, де навчаються діти генералів та маршалів. Як „упривілейованого", його залишили служити у частинах московського гарнізону. Він досить добре володіє англійською мовою, як колись царські офіцери володіли французькою, знає західні танці, при столі дотримується належного етикету, цілує жінкам руки і вклоняється, як колись при царському дворі вклонялися елеґантні пажі.

Як воюватиме такий офіцер — покаже майбутнє, а покищо головною його турботою є весело проводити час. Відносно цього у багатьох офіцерів московського гарнізону існують свої поняття. Для них ще й досі капітан Василій Джуґашвілі живе в образі героя і життьового ідеалу. А найбільш я с к р а в ою рисою „Васьки" була його слабість до московських ресторанів і артисток, як і до офіцерських „вечірок", де дочка якогось генерала або й самого маршала Тимошенка гола витанцьовувала на столі. Якщо скоро не буде війни і цьому офіцерові судилося дожити до старости, то він закінчить службу генералом, а потім заживе, як царський поміщик. Бо згідно з указом Верховного Совєту СССР генерали у відставці дістають тепер земельний наділ у довічне користання і одноразову грошову допомогу для побудови дому-са-

(Закінчення на стор. 4-ій)

Роман Рахманний

ЗА ГІДНУ УКРАЇНСЬКУ ПРИСУТНІСТЬ

Розсіяння українців по всьому світу створило нам ілюзію, начебто на кожній ділянці в кожній цивілізованій країні є люди українського роду і тому українська національність та культура вже належно відомі і прийняті для їхніх співгромадян.

Приглянувшись ближче до справи, доводиться у відповідь ентузіястам сказати: — Дійсно, і де нас нема! І в політиці нас нема, і в економіці нас нема, і на різних ділянках мистецтва нема...

Перевірте власне іншомовне оточення — організації, установи, і пересвідчитесь наочно, що нас, як національности і окремої культурної групи, там не видно. Чому? Бо там бракує відповідної кількости живих і активних членів українського роду, бракує також плодів нашого і н т електуального труду. Звичайно, неприсутні не мають рації, а крім того — вони залишаються невідомими.

Щоб заповнити одну таку прогалину і встановити українську присутність у середовищі М о н треальського Музею Мистецтв, група українців - активістів та любителів мистецтва включилася в діяльність тієї культурнотворчої установи. Мета: промощувати шлях українському мистецтву серед англомовних і франкомовних співгромадян. Ці співгромадяни не „відкриють" українських творчих цінностів без нашого поштовху чи допомоги.

Вже заплянoвано влаштувати виставку різьб Олександра Архипенка в наступному році, як тільки його твори будуть звільнені з виставкової програми в Америці. Другим, але вже безпосереднім заходом Українського Комітету Співпраці з Монтреальським М у з еєм Мистецтв є „У к р аїнський День" в тому музеї.

Отож, 29 жовтня ц. р. відбудеться урочисте передання Управі Музею картини Василя Курилика, як дару від українського громадянства в цьому місті. Ясно, що це прекрасна нагода продемонструвати у к р а їнську присутність у цій галузі тематичною вечіркою і концертом. Мистець Василь Курилик особисто пояснюватиме цикл своїх картин під назвою „Страсті", а монтреальські інструменталісти — скрипаль Євген Гусарук і піяніст Іриней Жук — виконають твір місцевого композитора Юрія Фіяли.

Щоб зібрати грошові засоби на купівлю картини, влаштовується 18-го жовтня в залі Собору св. Софії виставку молодих мистців і студентів о б р азотворчого мистецтва і концерт жіночого тріо „Троянда" з Торонто.

Організатори цих двох заходів сподіваються, що їхнє зусилля частинно заповнить одну з прогалин, про які ми згадували на початку статті. Картина Василя Курилика в Монтреальському Музеї засвідчуватиме вклад українців у будівництво степової Канади, демонструватиме мистецьку талановитість українців і зміцнюватиме українську гідність — перед своїм родом і всіма іншими співгромадянами.

Гідність українського імени

Якщо про два перші аспекти українства на цьому континенті вже дещо відомо і нащадкам українських поселенців і різнонаціональним співгромадянам, то за третій аспект — за гідність українського імени — треба ще наполегливо змагатися. Чому?

А тому, що надто багато людей українського роду все ще хворіють на схильність приховувати своє національно - культурне підґрунтя. Є чимало таких, які воліють розплистися в одній чи двох панівних групах. Не бракує цих слабодухів і серед творчих одиниць українського роду. Дехто надіється нажити собі більшої слави і швидше забагатіти, якщо він чи вона позбудеться родових і духових ниточок, які в'яжуть людину з її національним коренем.

Василь Курилик є живим запереченням мрій і практики саме таких слабодухів. Він виріс у поселенчій громаді в Альберті і неподільно зрісся з усіма аспектами того тяжкого, скромного, але гідного життя. Освіту він отримав завдяки своїм працьовитим і розсудливим батькам. Але чільне місце серед образотворчих мистців на північноамериканському континенті здобув самотужки, і водночас нічим не заперечив свого роду, української культури та української духовости.

Вдумливіші к а надійські критики дивом дивуються глибині змісту картин Василя Курилика. Вони подивляють його цілеспрямованість. Навіть якщо дехто з цих критиків не погоджується з його світоглядом, то все таки кожний визнає: Василь Курилик своїми картинами передає глядачеві своє особисте, скромне й гідне послання. Це думка, що оформлювала життя й мислення його предків в Україні та на преріях західньої Канади; це думка, що пригадує кожному глядачеві, загубленому серед сторозтерзаного людства нашої епохи: не єдиним хлібом і не тільки розвагою живе людина!

Сьогодні в Канаді немає критика, немає любителя мистецтва, покупця мистецьких картин, який не спостеріг би в картинах Василя Курилика маленької частини великої духовости української нації — забутої, нехтуваної та легковаженої. Всі вони відкривають цей аспект його творчости і шанують його за це гідне самовизначення саме тепер, коли людське серце „до краю обідніло", коли захитано найосновніші принципи, що ними керувалися одиниці, родини, суспільства, країни.

Я певний, що картина Василя Курилика, приміщена в Монтреальському Музеї Мистецтв, створюватиме українську присутність, якої до болю бракує в галузі мистецтв, а зокрема в цьому найбільш міжнародному місті Канади. Ця картина буде ще одним мобілізаційним апелем до всіх людей українського роду на північноамериканському континенті: самовизначитися насамперед внутрішньо, як гідні люди гідного роду.

ТВОРЕЦЬ НАЦІОНАЛЬНОГО ГИМНУ

ДО 100-ЛІТТЯ О. МИХАЙЛА ВЕРБИЦЬКОГО

Року Божого 1870 помер у Млинах, у Західній Україні, отець парох Михайло Вербицький — один із перших українських композиторів - професіоналістів на заході України, автор українського національного гимну „Ще не вмерла Україна", до слів поета - наддніпрянця Павла Чубинського.

Співпраця мистців музики й слова, що походили з різних сторін розкраяної політичними кордонами української землі, дала добрий вислід. Багато пісень претендували стати на місці „Ще не вмерла Україна", і стали релігійними та іншими піснями - гимнами, однак твір Чубинського - Вербицького зайняв в історії України особливе місце: цей гимн був затверджений українським урядом як державний гимн Української Народної Республіки, а потім за кордоном ще раз потверджений чи не на першому скликанні УНРади вільними українцями.

Отець Михайло Вербицький, крім душпастирської праці, все життя присвятив музиці й пісні, маючи перед собою такий великий зразок, як композитор Дмитро Бортнянський, чиї твори співав у хорі. Він написав багато хорів на релігійні мотиви, в тому числі „Іже Херувими", „Святий Боже", „Буди ім'я", „Службу Божу" для чоловічого хору, однак не обмежувався релігійною тематикою. Він є автором 22 пісень для хору на слова Тараса Шевченка, Осипа Федьковича й інших поетів; для п'єс І. Гушалевича „Підгіряни" й „Сільські пленіпотенти" (для Театру „Руської Бесіди" в Зах. Україні), створив музику, яка на початках 1860-х рр. обернула ті та кілька перекладених п'єс в одні з перших українських помітних оперет. „Підгіряни" ставив трохи згодом М. Кропивницький.

Крім того, о. Михайло Вербицький написав 12 симфоній на велику оркестру, музику до драматичних творів „Верховинці", „Галя", два польонези, пісні до слів Шашкевича, В о робкевича („Не чужого ми бажаєм"), хор „Поклін" на слова Федьковича... Священик - патріот, обдарована від природи людина, о. М. Вербицький ввійшов в історію української музики (і політичну історію), як композитор гимну „Ще не вмерла Україна", що вперше був надрукований у львівській „Меті" в 1863 р., наступного року його виконували у Львові, а в 1865 р. — на Шевченківському святі в Перемишлі. Хоча музику - ноти до „Ще не вмерла Україна" опубліковано друком аж у 1885 р., в збірнику „Кобзар" у Львові, патріотичний твір Вербицького - Чубинського ще й перед тим набрав популярности по всій Україні.

Михайло Вербицький походив із священичої родини на Львівщині, рано залишився напівсиротою. Заопікувався чутливим, здібним юнаком, з сумно усміхненим, щирим обличчям родич тієї родини, єпископ Снігурський. М. Вербицький закінчив Духовну семінарію у Львові, відвідував також курс філософії, лекції з музики слухав у чеського музики Нанке, для якого єпископ Снігурський придбав твори Д. Бортнянського — на них вчилася співу й музики молодь.

Майбутній священик і автор національного гимну захоплювався також грою на музичних інструментах, особливо ж на гітарі, давав лекції співу й музики, був диригентом хору у Львові. Коли в 1839 р. померла дружина, переїхав з двома синами до Перемишля, де служив у єпископській канцелярії. Закінчивши теологічні студії, висвятився в 1850 році, був парохом у Завадові, Залужжі і, вкінці в Млинах, де й помер. У Млинах поховали свого отця-пароха і композитора сотні людей, між якими були і з далеких околиць ті, що його знали й любили.

Про стан могили тепер не відомо.

Композитор о. Михайло Вербицький помер 19 грудня 1870 року. Можемо сподіватись, що бодай кілька українських хорів зможуть вшанувати концертами пам'ять автора музики до українського національного гимну та визначного композитора свого часу, о. Михайла Вербицького, без однорічного запізнення, як це сталося з ювілеєм геніяльного диригента сл. п. Олександра Кошиця. Обов'язок тим важливіший, що совєтська преса промовчує вже недалеку ювілейну дату.

Леонід Полтава

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

СПРОСТУВАННЯ ПОМИЛКИ

У статті „Соняшники" („Свобода" з 2-го жовтня, ч. 179), в якій Шан, авторка описує враження з найновішого фільму Софії Лорен „Соняшники", прем'єра якого відбулася в Редіо Сіті Мюзік Голл у Ню Йорку, читаємо, що перед показом фільму на сцену вийшла сама славнозвісна акторка, Софія Лорен, та її чоловік „м-р Лорен". Це помилка: чоловіком Софії Лорен був і є (це одна з рідких щасливих подружніх пар у фільмовому світі!) не менше відомий від неї італійський фільмовий продуцент, Карльо Понті.

Ан. Руд.

Галина Дуда

КРИЗА В ОСВІТІ

(1)

„Я — марксист", — сказав недавно, не називаючи свого прізвища, 25-літній юнак в інтерв'ю з кореспондентом однієї газети[1].) На ім'я він Давид і учителює в нюйоркському дворічному коледжі, де намагається радикалізувати своїх студентів, підготовити їх до „революції", яка є єдиною ціллю його життя. „Ця країна, — каже він, — хвора. Ви бачите цю хворобу в університетах — бачите ось тут, в цій школі. О Боже, ми будемо мати в 1970-их роках стільки самогубств як ніколи в історії. Ми мусимо мати соціялізм або згинемо".

Давид є одним із багатьох, які маніфестують свою нетерпеливість щодо приходу „революції" і стараються прискорити її прихід. Це — „ведермени", що виробляють і підкладають бомби, руйнуючи те, чого не будували. Проте, вони ще не сказали, що саме і в який спосіб будуватимуть, чим замінять „естаблішмент", який збираються підмінувати. Вони виголошують цитати з писань Мао, який ненавидить ЗСА до такої міри, що посвячує все своє життя в намаганні їх знищити. Давид і його товариші працюють для створення суспільно-політичної системи, яка замкнула б їх у в'язниці.

Побіч Давида маємо образ іншого роду людини:

В почекальні українського лікаря сидів старший пан. Ввійшла студентка, знайома цього пана. Вони привітались по-українськи і повели розмову. Пан підсів ближче до дівчини і довірливо запитав: „Скажіть, як задивляєтесь ви на всі ці університетські розрухи?" — Дівчина спробувала була збутися жартом, та коли пан настоював, почала поважно розбирати ситуацію. Але коли висловила думку, що, можливо, деякі університетські заворушення були виправдані, пан з обуренням сказав: „Цей бруд! Це сміття! Їх треба було б перестріляти! Це вони спричиняють увесь клопіт в цій країні. Постріляти всіх їх, як собак!" Пан не мав ніякої пощади для чогось, що мало посмак „гіппі", і дівчина раптом зрозуміла, що він вважає її за одну з тих, які симпатизують „тим", що вона мусить бути одною з „тих". Тим часом появилась дружина цього пана, і вони вийшли із штивним „до побачення" у хмарі обурення.

Цей випадок стався 9 липня цього року. Він показує інший тип реакції проти лівих студентів і мілітантних „чорних пантер". Згаданий вище пан виступив з брутальністю майже такою ж шкідливою, як слова тих, яких він засуджував.

Цей випадок наведений тут для того, щоб показати не спеціяльно українців, а в загальному тип людини з поглядами цього пана, яку неспокоять швидкі зміни, які вже накинені на наш спосіб життя або погрожують це скоро зробити.

Обидві крайності небажані, бо одна — незаперечне зло, а друга — надзвичайна простота. Усунути напруження, пострілявши всіх довговолосих студентів, річ така ж нереальна, як повернути людину в захисток і вигоди матірного лона. Один університетський професор сказав: „Деякі громадяни, залякані цією ерою радикальних змін — автоматизації, взаємозалежності народів, соціяльних заворушень, руху населення — хапаються забезпечити своїх дітей відтворенням старої шкільної будівлі у модерному цементово-скляному вигляді. В пошуках забезпечення вони пробують відродити стару, знайому інституцію"[2]).

Заворушення в університетах відбиваються на всій шкільній системі, — виступають з протестами також учні початкових шкіл. Нестабільність освітніх інституцій виявляється і на верху цієї структури, коли, наприклад, таку здібну людину, як д-р Аллен, звільняють з праці. Та найважливішим є те, що ці заворушення, зосереджуючись в школах, спонукали багатьох людей зрозуміти, якими важливими є школи в збереженні і поліпшенні американського способу життя.

У світлі цього значення школи треба стерегтися впливів крайніх. Ліві радикали своїми діями в шкільній системі ставлять під загрозу американський спосіб життя, а праві консерватисти роблять її нездібною поступати враз із розвитком техніки, нездібною вишколювати людину, що успішно давала б собі раду в житті, належно виконувала б свої функції.

Заворушення в університетах актуалізують питання, які довгий час уважались задовільно полагодженими: для чого існують школи? що вони мають робити? чи вони належно виконують своє завдання? якими вони мають бути, щоб приносити якнайбільший успіх?

У Совєтському Союзі ціль освіти ясна і безсумнівна. Як ствердив В. Єлютін, міністер вищої освіти в СССР, „комуністична доктрина старається знайти завершення у домінації над усіми людьми світу"[3]). Щоб це здійснити, мусить бути підготований народ-військо. І так школення дитини в СССР засновується на самодисципліні і послуху.

Як сказав Хрущов, „щоб досягнути комунізм, це найбільш справедливе і досконале суспільство . . . ми му-

(Закінчення на стор. 4-ій)

[1]) Із „Віледж Войс" (Н. Й.) 23 липня, 1970, ст. 21.
[2]) Рена Фой „Ворлд ов Едукейшен" (Н. Й.: Макміллен Ко.) 1968, ст. 70.
[3]) Ібід, ст. 37.

ДО 75-РІЧЧЯ ПРОФ. І. Л. ЗАМШІ

Сьогодні Іван Лукич Замша, економіст, кооператор, професор вищих учбових закладів, а протягом останніх мало не 19 років незмінний працівник Української Вільної Академії Наук у ЗСА, зустрічає своє 75-річчя.

І. Л. Замша народився 8 жовтня н. ст. 1895 року у селі Розкішна на Київщині у селянській родині. Закінчив прогімназію в містечку Ставище. 1912 року вирушив до Манджурії, де жив його дядько, з наміром заробляти і продовжувати освіту. Там вперше зацікавився кооперацією. В 1916 році був мобілізований до армії. Після лютневої революції 1917 р. брав активну участь в українізації військових частин у Ростові-на-Дону і в м. Горі, де був головою української громади. Був членом Закавказької Краєвої Української Ради, делегатом 1-го Всеукраїнського Церковного Собору у Києві.

З початком 1918 року працював як інструктор кооперації в Таращанському Кооперативному Союзі. У вересні того ж року поїхав на вищі інструкторські кооперативні курси Укркоопцентру в Києві. Від жовтня почав працювати у видавничому відділі Дніпросоюзу, з 1919 року працював там же, як бухгальтер-інспектор. Від 1922 року був заступником, а пізніше керівником фінансового відділу Вукоспілки у Києві (Всеукраїнська Спілка Споживчої Кооперації). У системі української кооперації працював до 1930 року.

Не кидаючи праці, вчився в Українському Кооперативному Інституті, який закінчив 1923 р. Був залишений при інституті, де почав викладати в грудні 1923 року. Як науковий співробітник науково-дослідчої катедри кооперації, працював у галузі економіки кооперації, обліку фінансів та аналізи господарчої діяльности кооперативни, торгівельних і промислових закладів.

15 жовтня 1930 р., в день масових арештів української інтеліґенції в Києві, був ув'язнений. Після тримісячного ув'язнення був випущений, знову заарештований у березні 1931 р., і був у тюрмі до кінця року.

До початку війни проф. Замша викладав у вищих учбових закладах Києва, зокрема в роках 1934-39 був керівником пляново-економічної катедри Інституту Наркомтяжпрому. Викладав методику обліку, ревізії і контролю головним бухгальтерам і пляновикам підприємств міста Києва, також аспірантам Кооперативного Інституту. Розробляв методику викладання і неодноразово виступав з доповідями на високошкільних нарадах, зокрема на всеукраїнській методичній нараді викладачів учбових закладів кооперації.

В роках німецької окупації Києва працював у Вукопспілці, як керівник планово-фінансового управління.

Після війни перебував, як еміґрант, у Західній Німеччині. Від осени 1945 року працював у Центральному Представництві Української Еміґрації в Німеччині (ЦПУЕ), як заступник керівника фінансового відділу. На 2-му і 3-му з'їздах української еміґрації в Німеччині його обирали на керівника фінансового відділу ЦПУЕ. Проф. Замші придався досвід економіста-організатора і він по-діловому налагодив збирання національного податку серед українських еміґрантів у Німеччині, що використовувався для фінансування діяльности ЦПУЕ і для культурно-освітніх цілей.

Проф. Замша був одним з організаторів Української Вищої Економічної Школи в Мюнхені, де був професором і керівником пляново-економічної катедри. В цьому закладі працював до виїзду до Америки.

Іван Лукич прибув до Америки 31 січня 1952 р. На другий день по приїзді, „з корабля на бал", почав працювати в УВАН і ЗСА, як фінансист, секретар, співробітник видавництва. Тодішній президент Академії, проф. М. О. Ветухів, запросив Івана Лукича, знаючи його працьовитість та діловитість з спільної праці в ЦПУЕ в Німеччині.

В той час Академія діставала фонди на видавничу роботу від Фундації Форда. Як фаховий фінансист, Іван Лукич почав з упорядкування відчитности і запровадив фінансову дисципліну і порядок на високому рівні. Одночасно Іван Лукич посилив збирання коштів для Академії серед українців, упорядкувавши і розвівши цю справу. Після того, як в 1961 році припинилися надходження з Фундації Форда, бюджет Академії базується на внесках членів і пожертвах українців, що живуть поза межами України. Останніми роками надходять кошти за заповітами померлих прихильників Академії. Фінансова звітність в Академії справа непроста: пожертви надходять до певних фондів (фонд будинку, окремі видавничі фонди, комісії, поточна праця тощо), і облік іде для кожного фонду окремо. Щороку до уряду треба здавати два докладні фінансові звіти.

Мало зібрати гроші і налагодити звітність. Іван Лукич завжди почував своїм обов'язком сприяти тому, щоб гроші були витрачені раціонально. Велику вагу він клав і кладе на видавничу діяльність Академії. Тут він робив, що міг: договорювався з друкарнями і відповідав за технічний бік видань, не раз перечитуючи коректу після коректорів. Його роботу може оцінити той, хто знає, що значить видавати в умовах еміґрації без постійного штату редакційних робітників, з авторами, редакторами і друкарнями в різних містах. Більшість видань Академії, включно з монументальним виданням „Собор св. Софії у Києві" і майже готовою 900-сторінковою книжкою „Леся Українка. Хронологія життя і творчости", пройшла через руки Івана Лукича.

Ще одне поле діяльности Івана Лукича — організація наукових конференцій. Більшість конференцій, що відбулися останніми роками, була справою його рук і безкінечних телефонних дзвінків. Ця ділянка принесла йому зв'язки з ученими молодших генерацій.

Беручи до уваги працю Івана Лукича у ділянках фінансів, видавничій та організаційній, можна дивуватися, як ще він встигає пакувати і висилати видання Академії, друкувати і розсилати запрошення на конференції, і врешті відповідати майже на всі листи. Можна також зрозуміти, чому останніми роками проф. Замша не мав часу на досліди у своїй фаховій ділянці. Відомо, що і в природі, і в суспільстві, кожна дія викликає протидію. Часом Іванові Лукичеві бувало нелегко, але трудноші перемагав.

Багато води і в Дніпрі і в Гадсоні втекло за вісімнадцять з лишком років праці проф. Замші в Академії, і багато подій сталося у ній: смерті, прихід нових людей, зміни президентів. Історія оцінить вклад кожного.

В сімдесят і п'ять років Іван Лукич зберіг працездатність, але вже час йому уповільнити темп, скоротити робочий день, передати частину обов'язків і досвід молодшим. На це надії єсть, бо тепер в члени і до керівництва Академії прийшло багато молодих учених.

Любов Дражевська

У Канаді вийшла „Історія Північної Чорноморщини" д-ра Миколи М. Аркаса

Торонто. — Накладом Дослідного Інституту Студіюм Інк. та Видавництва „Гомін України" в Торонті вийшов друком перший том праці д-ра Миколи Миколовича Аркаса під наг. „Історія Північної Чорноморщини" — „Від найдавніших часів до початків формування Київської Держави". На виданні зазначено, що книжка вийшла в Серії Видавництва „Гомін України" під ч. 37. До „Історії Північної Чорноморщини" вступне слово написав сл. п. Євген Маланюк, прочитавши підготовлювану тоді до друку працю та позитивний відгук на неї відомого науковця д-ра Я. Пастернака. Книжка написана легко й доступно, в характері науково-популярного нарису, з багатьма джерелами різними мовами, цитуваннями, покликуванням на різних авторів тощо. „Історія Північної Чорноморщини" ілюстрована, є також портрет автора. Д-р М. М. Аркас присвятив цей твір пам'яті своїх батьків і своїй родині, а в „Передмові" висловлює подяку багатьом людям, які в різний спосіб допомогли йому матеріялами, заувагами, джерелами і т. д. Над „Історією Північної Чорноморщини" автор працював від 1963 р. до — в остаточній виправленій редакції — 1967 р. Перший том має 350 стор. великого формату, в твердій оправі коштує 7 дол., у м'якій 6 дол.

Автор зазначає на початку своєї праці, що „в нашій історіографії подибується обмаль творів, які б, обговорюючи історію Руси-України, довше й докладніше зупинялись би на прадавнім періоді її, основі всього дальшого буття нашої нації". Перший том складається із 42 розділів, з них у першому розглядається „Палеоліт, чи старо-кам'яну добу", а в 42-му „Пракиїв та його буття". Час публікації другого, заключного тому „Історії Північної Чорноморщини" залежатиме від розповсюдження між читачами першого тому цього нового й оригінального твору. Д-р М. М. Аркас, син автора опери „Катерина" до слів Тараса Шевченка та популярної „Історії Руси-України" М. М. Аркаса, відомий як автор поетичного перекладу на українську мову „Іліяди" Гомера, віршованого переспіву українською мовою „Слова про полк Ігорів", кількамовної рукописної „Родинної Хроніки" та ін. праць. У Ню Йорку, в Українському Інституті Америки, в неділю 11-го жовтня відбудеться перша зустріч громадянства з д-ром Миколою М. Аркасом з нагоди публікації його нового твору.

У „Рідній Школі" у Філядельфії почалась наука

Філядельфія (Т.) — Закінчились вакації, прийшов місяць вересень і будинок публічної міської школи при вулиці Каюга знову в суботи виповнюється гомоном дзвінкої української мови. Від років у цьому будинку, в Північній частині міста, де в головному поселилась українська громада, приміщується школа українознавства, що її веде Товариство Опіки над Молоддю „Рідна Школа". Цього року у школі майже чотири сотні учнів-студентів, які продовжують своє навчання українознавчих предметів під опікою і проводом досвідчених учителів у шкільних залях публічної школи, що не тільки має всі потрібні для навчання засоби, але також створює потрібну навчальну атмосферу щоденної повної школи. Школа українознавства „Рідної Школи" у Філядельфії — установа, що має свою історію і досягнення. Від п'ятнадцяти років „Рідна Школа" перебрала на себе обов'язок і відповідальність за навчання нашої молоді українознавчих предметів, нав'язуючи до традицій „Рідної Школи" в Україні. Це одна з небагатьох повна школа українознавства; програма навчання розкладена на дванадцять років — подібно, як в загальних публічних школах: вісім початкових кляс і чотири вищі. Наука закінчується матуральним іспитом. Це також одна з перших шкіл українознавства, що зрозуміла повагу навчання і психологію учня, який повновартність українознавчих предметів відносить і до приміщення, в якому їх вивчає, і тому зробила всі заходи, щоб школу українознавства примістити в будинку публічної школи і тим самим навчання української мови поставити на рівні з предметами навчання в загальній щоденній школі. Чому така важлива справа приміщення для школи українознавства „Рідна Школа" у Філядельфії, вказують самі цифри. Дванадцять кляс, в тому ще й дві кляси (сьома й восьма) з двома відділами — це чотирнадцять клясових приміщень, а в додатку ще й передшкілля, і канцелярія, та й кімната для вчителів — це така скількість приміщень, що їх забезпечити не може ніякий народний дім, де звичайно знаходять притулок школи українознавства. Вийняткова ця школа і своїм складом. Вона загальна, в ній навчаються учні обох наших віровизнань; відбувається наука релігії окремо для православних і католицьких дітей. Добірний у школі вчительський склад, в якому заслужені педагоги, як проф. д-р Петро Ісаїв, проф. Іван Попель і інші і молоді вчителі — вихованці нашої школи, що їх знімки можна бачити на матуральному таблью з давніших років. Не кожна школа може похвалитись таким фактом, що в її учительському складі батько і син; а саме у школі „Рідної Школи" у Філядельфії разом з проф. Петром Ісаєвим учителює його син Іриней, учитель середньої школи (гайскул). Директором школи є заслужений і досвідчений педагог проф. Володимир Лотоцький, за яким довгі роки педагогічної праці в краю і який вже від двадцяти років постійно з повною посвятою віддає кожну суботу у шкільному році для навчання нашої молоді. Цей шкільний рік почала наша школа без двох відданих учителів. Загально люблений і зразковий вчитель української мови проф. Іван Бережний в лікарні, його дружина залишилась опікуватись ним і дві відповідальні учительські сили треба було тимчасово замінити. В учительському складі тепер вісімнадцять учителів. Наша школа впровадила від кількох років пости асистентів-учителів, що ними стали абсольвенти школи українознавства. В цьому році працює вісім асистентів; це найкращі випускники школи українознавства і в майбутньому вони повинні перебрати всі вчительські обов'язки, продовжуючи в міжчасі свої педагогічні студії. Школа українознавства „Рідної Школи" у Філядельфії поставила собі завдання не тільки вивчити нашу молодь українознавчих предметів, але й защепити у них свідомість приналежности до української громади і зв'язку з українським народом. Наша молодь бере кожного року участь у коляді. Управа „Рідної Школи" спонзорує кожного року імпрези, що збагачують культурні надбання наших школярів. В цьому році „Рідна Школа" спонзорує виставу „Лісової пісні" Лесі Українки під мистецьким проводом Лідії Крушельницької з Ню Йорку. Вистава відбудеться в листопаді ц. р. в залі школи Бенджамін Френклін і буде не тільки подією для школи, але й мистецькою насолодою всієї громади.

В НЮ ГЕЙВЕНІ НАРОДИЛИСЬ ЧЕТВЕРНЯТА-ХЛОПЧИКИ, у шпиталі св. Рафаїла, вперше за 30 років праці того шпиталю. Мати Х. Лоренз почуває себе добре, новонароджені, з яких кожний важить трохи менше як три фунти, перебувають під особливим доглядом.

ДОПОВІДЬ Д-РА І. НОВОСІВСЬКОГО В НТШ

Ню Йорк. — Історична Комісія НТШ і Товариства Правників-Українців в ЗСА влаштовують Наукову Конференцію в суботу, 10 жовтня ц. р. в годині 5-ій вечора, в залі НТШ, 302 Вест 13 вулиця в Ню Йорку. На цій Конференції д-р І. Новосівський виголосить доповідь на тему „Українська національна революція і наставлення до неї През. Вільсона". Доповідь призначена для ширшого загалу громадянства.

Сенат схвалив законопроєкт про реформу процедури Конґресу

Вашинґтон. — Сенат ЗСА прийняв після двох днів дебат законопроєкт про реформу процедури — способу дій Конґресу, залишаючи водночас в силі стосований досі принцип старшинства, зокрема у виборі керівників комісій. Цей законопроєкт був прийнятий уже Палатою Репрезентантів і тепер перейде ще раз на її розгляд для прийняття нею запропонованих Сенатом поправок і після цього буде відісланий до Білого Дому для підпису Президентові. Передбачають, що в цьому не буде ніякої затримки. Схвалений Сенатом законопроєкт про реформу процедури Конґресу, хоч і досить поміркований, започаткує перші на протязі 24 років зміни в способі його дій. Зокрема будуть уведені деякі зміни щодо секретности закритих сесій Сенату і палатних комісій, як також щодо проголошування імен членів Конґресу, які брали участь в такому чи іншому голосуванні. Буде скасована також, обов'язуюча ще від 1789 року, система таємного голосування над деякими законопроєктами в Палаті Репрезентантів. Все ж таки молодшим членам Конґресу не повелося провести ні в Сенаті, ні в Палаті Репрезентантів своєї вимоги, щоб на керівників комісій були вибирані сенатори і конґресмени без огляду на свій вік. Принцип старшинства — сеніорату, за яким були вибирані досі голови комісій, залишається й на далі в силі і вони мають бути й далі вибирані цілим Сенатом, чи цілою Палатою Репрезентантів, а не самими комісіями, як це пропонували деякі з молодших членів Конґресу.

Камбоджа стане республікою

Пномпень. — Парлямент Камбоджі одноголосно рішив у понеділок 5 жовтня ц. р., щоби скасувати в тій країні монархію і проголосити її республікою. Монархічний устрій в Камбоджі існував 1.168 років. Останнім королем був Нородом Сурамаріт, батько Нородома Сіянука, який панував в р. р. 1941-1955 і тоді зрікся престолу в користь свого батька. Проте Сурамаріт помер у 1960 р., а Нородом Сіянук відмовився прийняти назад корону і правив по-диктаторськи, як голова держави. Коли 18 березня ц. р. парлямент одноголосно позбавив влади Нородома Сіянука — наче автоматично виринула потреба формального скасування монархії. У підготові до того акту скасовано вже прикметник „королівський" при назві різних установ в Камбоджі та позбавлено членів родини Нородома Сіянука всяких династичних прав. В проєкті проголошення Камбоджі республікою, яке має відбутися в п'ятницю 9 жовтня ц. р., сказано, що Камбоджа є „республікою, одною і неподільною" — чим зазначено, що Камбоджі не вільно ділити на вільну й комуністичну частину, як це зроблено з Кореєю і В'єтнамом. Нородом Сіянук живе тепер у Пейпінґу і. з допомогою від комуністичного Китаю та Північного В'єтнаму, веде війну проти існуючого режиму в Камбоджі.

Сільсько-господарська виставка повіту Ірі, Н. Й.

Частина Українського відділу виставки в Гембурзі. Світлина М. Борачка

Боффало (О. З.) — В місяці серпні відбулася в містечку Гембург, біля Боффало, сільсько-господарська виставка повіту Ірі, на якій була заступлена також українська група, з рамени боффалівського відділу УККА. Для нашої групи вдалося цього року дістати доволі просторе місце, яке використано для експонатів, що їх придбав і вміло розмістив пластун-сеніор Маріян Борачок, який вже від років влаштовує український відділ на тих виставках. Увагу глядачів звертали три великі манекіни в гуцульській ноші (мужчина, жінка і хлопчик), оригінальний гуцульський ліжник, багато писанок, космацькі вишивки, гуцульська кераміка та різьблені дерев'яні предмети (альбоми, касетки і под.). Заступлені були також глиняні вироби з інших українських земель та чудові вишивки з Полісся. З рідкісних предметів виставки треба назвати оригінальну ікону з 17 сторіччя та фота шапки Мономаха.

Український відділ виставки вирізнявся з-поміж інших національних груп й тому мав постійно багато відвідувачів, дістав першу нагороду від виставочного комітету, як також прихильну оцінку в місцевій англомовній пресі.

Треба також згадати, що в часі виставки був влаштований буфет з українськими стравами, під зарядом членів української кат. парафії в Лякавані, а українські страви мали такий попит, що пані, які займалися буфетом, день і ніч робили вареники, щоб накормити „голодних" відвідувачів виставки.

КРИЗА В ОСВІТІ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

симо почати зараз освічувати людину..."[4]).

Мао вчить, що світова революція може бути осягнена лише тоді, коли комуністи зруйнують ЗСА, цього „найбільшого ворога людства".

Народні школи в ЗСА мають преважливе значення не тільки для добра поодинокої особи, але й для добра держави. І тому в цій демократичній системі треба, щоб добре поінформована суспільність конструктивно заанґажувалась і помагала з одного боку розростові й розвиткові добрих шкіл, а з другого — у відсуненні крайніх впливів.

[4]) Ібід. ст. 50.

ЧАСИ МІНЯЮТЬСЯ...

(Закінчення зі стор. 2-ої)

диби. Генеральська ж пенсія дозволяє мати власне авто, шофера, кухарку.

Ось вам і поміщики в соціялізмі! Ні, що не кажіть, а часи міняються. Не пізнав би Ленін своєї робітничо-селянської армії...

Де „зловив" спритний американський фотокореспондент цього генерала, точно сказати затрудняємось. З фотографії виглядає ніби коло готелю „Метрополь", бо на другому пляні видніє американське посольство і частина корпусів Московського університету. Але справа не в цьому. Справа в самому генералі. Бо сучасний совєтський генерал — не жарт! На ньому сіро-блакитного кольору мундир, як у колишнього німецького маршала авіяції Ґерінґа. Срібний у „ялинку" пас. А на грудях цілий іконостас. Тут можна побачити кілька старих орденів у вигляді зірки і з барельєфом Леніна. Але всі ці ордени губляться поруч з новими — великими, розкішними.

Тепер у Совєтському Союзі існує багато нових орденів, і видають їх не завжди за бойові заслуги, але обов'язково за точно встановленим порядком — згідно з військовим званням. Так, солдатам належиться простенький орден „Слава", офіцерам орден „Александра Невського" і „Богдана Хмельницького", генералам „Суворова" і „Кутузова", а для маршалів встановлено спеціяльний орден „Побєда" з золота, плятини, усипаний діямантами. Вартість одного такого ордена — 200 тисяч совєтських рублів. Ось вам і мільйонери в комунізмі!

Але найбільше вражає на цьому генералі нагрудний хрест. Не подумайте, що тут якесь порівняння або гра слів. Зовсім ні. Хрест совєтського генерала виглядає не як звичайний воєнний хрест, а як християнський, навіть висить на тому місці, де носять свій хрест владики. І якби ви не знали, що в совєтській армії капелянів ще немає, то подумали б, що перед вами якийсь сучасний московський архиєрей на військовій службі у ранзі генерала.

Ні, панове, що не кажіть, а часи міняються...

БРАТСТВО СВ. ПОКРОВИ БУДУЄ ЦЕРКВУ

Буенос Айрес. — Головна Управа Братства св. Покрови Української Автокефальної Православної Церкви в Арґентині закупила 24 вересня землю та розпочинає будову власного Божого храму. Дотепер Богослужения відбувалися впродовж 30 років у винайманій церкві. Настоятель церкви св. Покрови о. протопр. Борис Арійчук, голова Братства В. Білик і секретар С. Сергійчук на сторінках тижневика „Наш Клич" закликають вірних збирати пожертви на будову нового храму і надсилати їх до українських кооперативів у Буенос Айресі, з зазначенням „На будову храму УАПЦ", або безпосередньо до будинку Братства, що міститься при вулиці Суїпача 842 в Буенос Айресі.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНСОЮЗУ

СУБОТА, 10-го ЖОВТНЯ 1970 р.

КЛІФТОН, Н. Дж. Місячні збори Т-ва Укр. Січ — 182 Відд. о год. 1-ій по пол. в залі Укр. Централі при 240 Hope Ave, Passaic, N.J. — Управа.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. Дж. Місячні збори Б-ва св. І. Хрестителя — 270 Відд. о год. 7-ій веч. в УНДомі при 92-96 Фліт вул. На порядку нарад: звіти з всіх справ та збирання вкладок. У всіх справах Т-ва звертатись до Управи. — А. Шаран, С. Островський, С. Ґріца, рек. секр.

ЧИКАГО, Ілл. Збори Б-ва св. ап. Петра і Павла — 220-ий Відділ о год. 7-ій веч. в Союзовому Домі. Проситься вирівняти вкладки. Бажані зміни спадкоємців чи прізвищ, секретар полагоджує зараз після зборів. — Управа.

НЕДІЛЯ, 11-го ЖОВТНЯ 1970 р.

ДІТРОЙТ, Міш. Місячні збори Б-ва св. Івана Хрестителя — 292 Відд. о год. 1:30 по пол. в УНДомі. — В. Терлецький, предс., П. Федик, фін. секр.

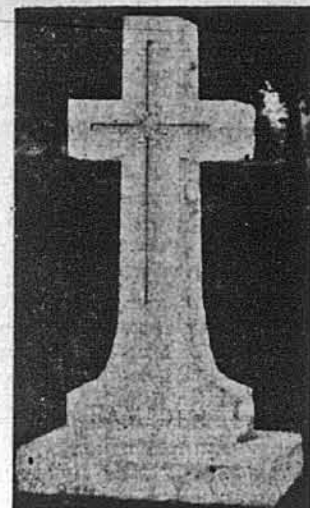
ГАМТРАМК, Міш. Місячні збори Т-ва М. Шашкевича — 94 Відд. о год. 2-ій по пол. в Укр. Дем. Клюбі при вул Ґрилінґ 2376. Проситься чл. прибути на збори і вислухати звіту Контрольної Комісії. — М. Бориськевич, рек. секр.

MONESSEN, Pa. Місячні збори 338 Відд. о год. 1-ій по пол. в Укр. Залі на 2-ій вул., 213 Скунмекер Аве. Проситься чл. прибути і вирівняти вкладки. — П. Янковський, предс., М. Куць, секретар.

КЛІВЛЕНД, Огайо. Місячні збори Т-ва Запор. Січ — 251 Відд. о год. 11:30 ранку в церковній залі св. ап. Петра і Павла при Вест 7-ій вул. — В. Козир, предс., Т. Шмаґала, секр.

НЮАРК, Н. Дж. Місячні збори Т-ва М. Грушевського — 219 Відд. від год. 10 до 11 ранку при 675 So. 19th St. Проситься чл. прибути. — Мери Юров, секр.

ТАРЗАН, Ч. 6443. Медсестра Наомі чує наслідки ліку

THE GUMMY BLACK SUBSTANCE MOMBAI POULTICES OVER NURSE NAOMI'S SPINE BEGINS ITS MAGIC...
BETTER TELL DOCTOR DOMINIE YOUR OX HAS BEEN DAMAGED, CAPTAIN WILDCAT... IT WILL TAKE YOU SOME DAYS TO REPAIR IT AND SEND HIS RADIO TO MOMBUZZI!
I'VE THE STRANGEST SENSATION, TARZAN — DOWN MY SPINE! FEELS LIKE MY SPINE'S ON FIRE!
I'LL KEEP DOCTOR DOMINIE UNDER OBSERVATION, TARZAN... GOOD LUCK, NURSE NAOMI!
TELL YOUR WOMAN SHE SIT UP STRAIGHT NOW, TARZAN. SECOND MEDICINE STAYS ON HER UNTIL MOON HIGH IN SKY... TONIGHT! THEN WE READY FOR THIRD MEDICINE!

Клеїста чорна субстанція Момбая, всякаючи над хребетним стопом медсестри Наомі, починає діяти чародійною силою...

Сотнику Дикий Коте, найрадше скажи докторові Доміні, що твоє радіо пошкоджене... Це забере тобі кілька днів, щоб направити його й вислати його радіо-заклик до Момбузі!

Маю надзвичайно дивне почуття, Тарзане, вздовж мого хребта! Відчувається, якби мій хребет був на вогні!

Не спускатиму очей із доктора Доміні, Тарзане! Бажаю щастя, медсестро Наомі!

Скажи, Тарзане, своїй жінці, щоб сіла просто. Другий лік буде діяти в ній аж місяць стане високо на небі. Тоді вночі приготуємо третій лік!